

# KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZALLÁS:

O-vár, Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Keddén, Csütörtökön és Szombaton.

Ara évnegyedre 3 ft o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr, másodszor 6 kr, harmadszor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

KIADÓ-HIVATAL:

Kőszepitező, STERN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, ápril 28-kán 1861.

(D) Vármegyénk egymásra szervezik magukat, sőt már azoknak általános többsége szervezve van, a nélkül, hogy a legkisebb botrány adta volna elő magát a káoszt vagy nemzetiségek közötti gyűlölet miatt, s egyedül Fogarasvidéke szenved ekkorig kivételt, de az ottani eseményeket sem tulajdoníthatni semmi egyébnek mint az oda kinevezett főispán tettleg bebizonyult képtelenségének.

Ha a fogarasi gyűlést csak a magyarok hagyták volna oda, a mi ott történt, azt a nemzetiségek közötti surlódásnak tulajdonítanók, de ott hagyta a magyaroknál számosabb oláh nemes (bojár), mely e nép intelligenciáját képezi, és így, ha tudósításaink nem csalnak, ott a nyers tömeg volt felizgatva az értelmiség ellen. Már pedig mi teljes szívünkkel demokráciát vagyunk ugyan, de midőn megyei autonómiánk törvényeken alapszik, alig hiszszük, hogy maga a törvényt nem tudó nép lehessen arra hivatva, hogy vezesse a megyét, s alkalmazza a törvényt. Ez annyi volna mint egy-egy haszontalan demagóg ábrándja után annyi külön fellázadt országot teremteni a hány municipium van.

Észlelve a többi megyék restaurálását, habár láttuk, hogy a románok a municipiumok körén túlterjedő kívánságokkal állottak elé itt s ott; de egyet el kell ismernünk: azt t. i., hogy rajtok a reactio hosszas izgatása nem fogott annyira, hogy alkotmányos szabadságunk kivívásának útjába nehéz akadályokat gördítsenek.

Kitűnt, hogy a tizenkét éves szolgádot éppen úgy megunták a románok mint mi, kitűnt, hogy ők közül külön válnak küzdeni, s így a haza összes erejét, melyre most akkora szükség van, külön forgácsolni nem kívánták.

Ha oly követelésekkel állottak elé, melyeket teljesíteni nem állott a megyék hatalmában, ez minket nem háboríthat, mert kívánhat mindenki akár mit, s csak akkor lép át a törvényhatárait, ha kívánatait erőszak vagy remonstratiók által kíváná érvényesíteni.

A románok becsületére valik, hogy ekkorig semmi ily túlzásba nem mentek át, és becsülendő magatartásuk kötelez minket úgy küzdeni ki velök kezdet fogva alkotmányos szabadságunkat, hogy jogaink visszavívása által az ő örömiük éppen oly teljes lehessen mint a miénk.

Mi nagyon fájlalnók ha a megyéken román párt és magyar párt alakulna; de ha az történnék, s ha a román párt a magyar pártot az alkotmány fegyvereivel legyőzné is valahol; nem bánnók, csak hogy ők soha a közös törvény korlátait túl ne lépjék, s úgy vezessék az ügyeket, úgy a harcot a közérdekben, hogy országos törvényeinknek egy hajszála se legyen megsérve; és közvéleményük soha se a nyers tömeg fölizgatásában, hanem az értelmiség és törvénynyel s közélettel ismeretesebb rész egyetértésében lelje alapját. Egy szóval a személy és vagyont biztosító törvény s az ország jogait garantáló alap törvények legyenek érvényesítve minden megyében az egyéni jog és szavazati jog azon alapján, melyet szintén a hozott és szentesített törvények körvonaloztak.

Mi közelebről Marosszéken 8—10,000 székelylel tanácskoztunk, minden csendő, katona, hajdu, sőt hivatalnok nélkül, s mily példás rend volt, szavainkra úgy hallgatott ama roppant nép, mintha templomban lettünk volna. Bizott ő értelmiségében, kihallgatta s józan eszével megítélte, hogy igazunk van. Így lehet a néppel kormányozni. És a mint halljuk a román nép is más megyékben ilyeszerű magatartást követett.

Ebből azt következtetjük, hogy nálunk a nép jó, csak hogy legyen jó annak értelmisége, és hol az értelmiség a népet vagy rajongás, vagy félműveltség miatt elszédíti a rend és szigorú törvényesség útjáról, a legnagyobb felelősséget veszi magára úgy a törvény, mint a világ közvéleménye előtt.

Ha már most észleljük: mik azon kívánságok sarkpontjai, melyeket megyeinken a románok fölmerítettek, úgy látjuk, hogy két fő pont van itt: egyik

hogy minden megyéken a magyarokkal hasonló arányban legyenek a bizottmányoknál és hivatalokban, a másik az, hogy az oláhokat sértő törvények törültsenek el.

Az első kívánatot a szabad választás jogával nem látjuk összeférhetőnek, korlátozása az a szabad választásnak ha akár vallás, akár nemzetiségi különbséget állítunk fel. Vármegyénk s szász székeink nagyobb részénél éppen a magyaroknak s illetőleg szászoknak állana érdekében ezen eszme érvényesítése úgy a képviselőben, mint a hivatalokban; mert a román nemzetségi sebessen fog fejlődni, s a legnagyobb választói contingent adván nem sokára árt hatna a testvér népeknek, ha akarná. Tehát azon elv alkalmazása nem állana kisebb érdekében a magyarnak mint a románnak; ámde ez minket a középker fogalmaira vinne vissza, és a civilisált Európa kigynyolha minket ily törvényér, mert számítanunk kell arra, hogy nemcsak e nagyobb nemzetiségek vannak és lesznek országunkban, már is van közöttünk temérdek sok izraelita, van német, cseh, francia, olasz. És ne mehessenek-e ők soha be a képviselőbe, s hivatalokba, habár a népnek bizalma lehetne egykor bennök, s birtokai szervezve megyeinken a szükséges kellekkel bírnak minden polgári jog és befolyás élvezésére?! Ily absurd határozatot a 19-ik században hozni nem lehet; ámbár a mi nemzetünk az, hogy kéz alatt mindenütt úgy kell elintézni a dolgot, hogy minden nemzetiség, sőt a lehetőleg minden vallás és népréteg, mentve legyen azon gondolattól, hogy tán őt háttérbe akarnák sorítani. És erre mindenütt is van figyelem. a mint tapasztaltuk.

A másik pont, hogy az oláhokat becsümlő törvények törültsenek el. Ez tökéletesen teljesítve van az 1848-ki törvények által, melynek jelszava volt a szabadság, egyenlőség és testvériség. Az oláhokat becsümlő törvények semmivé váltak 1848-nak szabadelvű eszméi előtt s tetteg eltöröltettek azon törvényünkben létező elvnel fogva „lex posterior derogat priori.“

Vagy tán a románok a sértett nemzeti becsületnek kívánnak elégtételt azáltal, hogy éppen névszerint vonja vissza a törvényhozás azon czikkeket, melyeknek eszméit, lényegét már különben is megsemmisítette?!

Ha ezt kívánják, miért ne tehetné meg a törvényhozás? századunk szelleméi úgy is elítélte azokat, s nekünk bizony legkisebb hajlamunk sincs védeni őket, sőt fájlaljuk, hogy léteznek olyak, mik valamely nemzet lelket háborítottak.

Igy mi örömet szavazunk arra, hogy még a most folyó pesti országgyűlésen mondjuk ki, hogy azon törvények, melyek az oláh nép szívét méltán sértethetnek, ha még fennállanának, mint már különben sem létezők, most egyenesen azokra vonatkozó törvény által is eltöröltetnek.

Szívesen megtehetjük ezt, s szent a békeség.

Torda, 1861. ápr. 24-kén.

A „Kolozsvári Közlöny“ csat előleges közlést adván még a jelen hó 18, 19 és 20-dik napjain tartott bizottmányi üléseinkről: azt hiszem, hogy ezen politikai lap tisztelt olvasó közönségének nézeteivel találkozom, midőn legelső politikai mozzanatainkról részletes értesítést adok. Álljanak tehát itt sorban az említett napok bizottmányi üléseinek fontosabb cselekvényei.

Főispán ő msa székét következő beszéddel foglalta el: „Tisztelt bizottmány! Sirjáná egy 12 évig tartott gyász mulánk, és egy szebb jövődönk hajnalánál állunk mi ma. Az 1848-ki állapotokat senki sem ohajtja vissza. Az 1848-beli szentesítést nyert törvényeink kimondották e hazában lakó minden népek és nemzetek jogegyenlőségét. Örökre eltörölték minden urbéri tartozásokat, mely által a volt urbérezési osztály az urbérezési földnek szabad ura, a honnak szabad polgára lett.

Alkotmányos védvekről is gondoskodott a törvényhozás, mert a 48-beli II. törvényeikk által életbe léptette a népképviselőket, még pedig az észszerűleg lehető legszelebb alapokra fektetve, és az I. t. czikk által, melyben kimondotta, hogy Erdély Magyarországgal örök időkre egyetített. Voltak törvényhozások, melyek ugyanannyi idő alatt talán többet rontottak le, mint a mennyit az erdélyi és magyarországi legislatio 1848-ban épített. De nem volt soha és sehol oly törvényhozó, mely ily nagyszerűleg felelt volna meg törvényhozái kötelesegeinek, mint éppen 48-ban az erdélyi és magyarországi.

Bizonyok szerencsétlen körülmények mig szerencsétlenebb öszetelalkozása felkelté a testvéri harcot. Nem csólom lefesteni ezen bűstettekben oly gazdag küzdelmet; nem kutatom azok okait, a historia, a tettek e leghatalmasabb ítélőszéke, az események ez egyetlen részrehajlatlan biraja kiderítendi: hogy kik voltak a gyászos kornak áldozatai és Herostratusai. A 1849-dik év vége felé vette kezdetét azon rendszer, mely most hála a gondviselésnek egy becsületes alkotmányos rendszernek fog helyet adni.

Mit szenvedtek azok, kik önként számították magokat, hogy a közhaza s nemzetek lealáztatásának ne legyenek tanúi: megmérni nem tudom. Mit szenvedtek azon hazafiak, kiket a sors a börtönöktől és még annál is tragikusabb végtől megkímélt, tudjuk mindnyájan: mert mi azokkal hazánkban hontalanok együtt szenvedtünk. Hol vannak hazánk jellesei: Vesselényi, Kemény Dénes, Bethlen János? Hol van Zeyk József, Szász Károly? a hazai nagy bánatnak súlya alatt összerokadtak. De él a nemzet, melynek kebelén ők nagyokká lettek. És azon nemzet, mely egyes tud lenni — nagy embereitől is nagyobb és hatalmasabb.

Tisztelt bizottmány! a szerencse a legrosszabb nevelő, ő csak pubitni, csak kényeztetni tud. Ne panaszkodjunk, hogy a sors minket oly keményen sujtott, keresztül mentünk és diósóségesen kiálltunk 12 évi tűzpróbát. Ennek pedig országos hasznai vannak. A mivel világ előtt ma már nem vagyunk ismeretlenek. És mi több, annak rokonszenvét is bírjuk. Ezen 12 év alatt a különböző nemzetiségek öszsesimultak, kibékültek. Mert átlátták, hogy ha egy testnek valamely része beteg, akkor a test maga is szenved. Átlátták legmagasabb helyen, hogy a kit testvérvéha népeit csak is alkotmányos uton hozott törvények szerint lehet kormányozni. Meggyőződtek az illetők, hogy a magyar alkotmánynak függetlenségét ezer éven keresztül annyi vész és viszály között a megyei municipium tartotta fenn. Megyei élet nélkül Magyarországon alkotmányos élet nem is képzelhető.

Ő cs. kir. apostoli felsége által Torda-vármegye főispánává lett kineveztetésem után legelsőbben is az 1848-ban a megye által kinevezett választmányt hívtam össze. E választmány törvényesen képviseli ma a megyét. Ezen tisztelt választmány ülését ezennel megnyitottam.

Erre Viski Ferenc mondott egy beszédet, melylyel főispán ő mst, ha bár nem a megye nevében, miként monda — fogadni kívánta; vázlatát ide íktom. „Nem érzi magát feljogosítva 12 év elteltése után, a megye nevében, mely nem volt, a megye közvéleményét mondani ki. Nem hiszi, hogy serénytelenséget követne el, ha azon hitét, hogy e megye minden rendű fiait örömet tolmácsolja a főispáni szék elfoglalásán, közvéleménye emel. Leleke visszamereng a boldog időkre, midőn a főispán a harezban vezére, békében bírja s gondozó atyja vala a megyének. Védje Isten a megyét a hareztól; a szenvedélyek s pártusák harezaitól is. A főispán iránti köztisztelt legyen a megye minden ajku népeit öszsetartó lánc.“ sat.

Ezután singfalvi plébános, a nemes jellemű magyar hazafi, s mikor szent ügyünk érdekében harcolni kellett, a halhatatlan Kapisztrán János méltó utóda Kolozsi mondott egy üdvözlő beszédet. Vázlatát itt közlöm: „Nem akarja a szomorú multnak most is sajtó sebeit felszaggatni — a feledés süri fátyolával fűdi el azt. Felderült a szabadság, testvériség és egyenlőség hajnala, — melyért 1848-ban annyi nemes vér folyt. Azon nyereségekről szól, melyek az 1848-ban — ki tények után oly áldás-telejes területté el drága nemzete fűtött. Az első az önbizalom, melynél fogva megtanultuk, hogyha az egyetértés angyala szállja meg keblünk, s nincs közöttünk áruló — a pokol kapuin is diadal-maskodunk. Nyertük másodszor fölszabadult testvéreink segéd kezeit, kikkel megosztván üdvözhöz jogainkat, ha ők is megértének bennünket, s nem engedték magokat a csábítás hitvány eszközeit felhasználtatni — nem lesz az ármánynak soha elég ereje bennünket megsemmisíteni. Nyertük harmadszor a külföld becsülését. Erre az észak-amerikai szövetséges államok, sőt a vad indiánok és az angolok becsülését említi. Fölhívja a gyűlést a társnemzeteknek jobb kezét adnunk stb. Az 1848-beli kir. szentesítést nyert törvényeinkhez állhatatos ragaszkodásunk által neveljük a ránk figyelmező Európa rokonszenvét, s mind ezekben, a nemes megyében legyen főispán ő msa vezérünk stb. Oly vezér, kit a jog és igazság érzetétől lelkesült tábor követ — csatát nem veszthet stb. Mint Isten szolgálja áldást könyörög le az egek urától a honra és ennek minden lelkes fiaira.“

Ezután Szabó Lajos kért szót indítványa megtehérése a mint következők: „A leszenvedett gyász 12 év — a szolgaság ezen borzalmas ejele után alkotmányos életünk első lendületének örömdenünk kellene, ha egyfelől a kebellázító véres elnyomásra visszaemlékezés nem verné le kedélyünket; másfelől a jelen nem csak zavart, de veszélyes helyzet — az absolutismus élet-halál harca az alkotmányos szabadság feltűdülése ellen nem dülne a társadalom minden rétegeiben. Ha az ellenség még most is egy föld alatt nem lakoznék velünk. Így nagyon is észbe kell vennünk a római költő intését: „parce gaudere oportet sensimque queri“ — és meg kell emlékeznünk, hogy lengyel testvéreink vére foly; és foly a vér Montenegro — s Hercegovinában is — mialatt mi itt szabadságunk, alkotmányos jogaink rehabilitációjáról tanácskozunk.“

Azonban áldjuk a népek istenét, ki nem engedte: hogy az európai népek élete, szabadsága ellen forralt legirtozatosabb össe-esküvésnek, melyről valaha a történelem



emlékezik — sokat hányattat, tatár, török, osztrák miatt kiszorított nemzetünk áldozatul essék. — Nem engedte: hogy az armány, a gonoszság, a bűn — a magyar nemzet ezred éves európai életét az élő nemzetek sorából terv szerint kitorolja. A helyett a Nemesis a gonosz kezét ellen fordult vissza, melyek hazánkban annyiszor vérfürdőt készítettek — mint 48 és 49-ben az egymás ellen fölzúgott nemzetiségek között — azon gonosz kezét ellen, melyek felelhetlen Battyányi, Perényi, hősvezérek, számtalan vértanúink nemes véréket az utóbbi évtizedben is csak úgy ontották, mint Dahome királya szerencsétlen fekete rabszolgáinak, kik királysága dicsőségeért ezereinket egymásután leölettek; a Nemesis azon kezét ellen fordult vissza, melyek nyíltan, vagy orozva a nemzet életét szinte negyedfél század óta gyilkolják, — s hogy a nemzetgyilkoló terv ki nem mehetett — nem rajtok mult.

„Mert valahányszor a bécsi hagyományos politika az utolsó csapást — mint a lefolyt évtizedben is — a nemzet élete ellen megtette, a nemzet nemtörője mindig támasztott oly elhatározott, hű, nemes szellemi fenszöggel bíró jellemeket fájunkból, kik azt felfogták: a több százados sebekkel rakott nemzet testét szerződés, békekötések, alkotmányos szabadságunkat biztosító törvények által felüdítették.”

„Boeska István, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György és II. Rákóczi Ferenc forradalmi háborúik a hagyományos bécsi politika ellen, az 1789-diki francia forradalom, s ennek befolyása alatt az 1790-iki nemzeti visszahatás voltak a szabadsító eszközök. Végre 48-iki törvényeink minden következményeikkel, a zsarnok hatalom ellenében részint a nép emberei és politikai jogainak a jogegyenlőség alapján megadása, részint a 48-beli pozsoni III. törvényekkel főlállított független felelős magyar miniszterium által a magyar királyság jogai védelmére oly védelmet állítanak, melyet a bécsi ellenszenves kormány maga erején nem tudván — az orosz nagyhatalom seregei által romboltatott le. De, mely éppen most egy varázs útjára ismét hatalommal emelkedik fel. Mert az eszme fönségét a szuronyok hegye el nem érheti.”

„Mióta nemzetünk keleti honából Európába átköltözött, — a hódítás korát is ki nem véve — soha nem bírt azon előnyökkel, azon jogos igényekkel Európa népcsaládjában az ötödik hely elfoglalására — mint most. Ne tessék különösképpen: akkor a fegyver hatalma, most hadi háborúink mellett a szellem, a szabadság állandó s föltétlen szeretete azon kapocs, mely Európa nagy népeinek bizalmát, rokonszenvét, testvériségét nemzetünk számára biztosította. Akkor Európában nagyobb részint ellenségekre találunk. Most csak egy ellenségünk van. Kimondom: a bécsi kormány hagyományos politikája — mely a solferinói csata után elveit, céljait! ne higyük: csak protheusi alakját változtatta.”

„Ez veszélyes ellenség nem ereje fönségében, de az armány, a celszövény túlnyomóságában. Azonban ha hazánk sorsa ezen oldalról szomorító — ott áll kárpótlásul Európa nagy népeinek irántunk rokonszenv, testvériség, melyet az emberiség érdekében tett történelmi szolgálatain kívül nemzetünknek — legújabb 48-beli törvényeink demokratikus elveinek; ezen törvényeinkért mérsékelten áldozatokkal kivívott hősies szabadságharcunk dicsőségeinek; a rém uralom alatti nemes szenvedésünk s kitartó passzívitasunknak — legfőképpen pedig dicső emigrációnk közvetítésének köszönhetjük — azon halhatatlan törekvéseknek, melyek történelmünk könyvébe gyémánt betűkkel lesznek beírva.

„Mondám: hogy a bécsi hagyományos politika elveit, céljait nem — csak protheusi alakját változtatta. Most az alkotmányosság álcáját tette föl. De folytatja az absolutismus harczát, a társadalom minden rétegeiben. Elkövet mindent: hogy hazánk integritása helyre ne állítsák; a nemzetiségek közötti harc kitérését a birodalmi tanácsba csalogatás — s mit én tudom: még minő eszközök által mozdítja elő? Az országbíró beszédében, melylyel magyarországi gyűléstünk felszólaltat megnyitotta — az ország integritása, tehát a Királyhágon inneni rész, a 48-ban törvényesen egyesült Erdély meghívása ellen is, a fölébredt nemzetiségi igényekre hivatkozik. Ámde minő kormány az: mely a törvény tekintélyét föntartani nem képes? Az vagy erőteljes; vagy önmaga nem bír az alkotmányosság iránti semmi tisztelettel.”

„Mindenben a kedélyek izgatottságát, zavart, veszélyt és törvényeink tekintélyének megrendítését szemléljük. Említem-e az erdélyi udvari cancelláriának a 48-iki pozsonyi III. és kolozsvári I. törvényekkel világos rendelete és magának az egyesülési törvény elvénél ellenére lett föllállítását? Említem-e oly elemekkel betöltés; melyek a rémuralom alatt szintén tényezők — hivatalnokok valának? Említem-e a főkörmányszék vissza állítását s részben hasonló elemekkel kiegészítését? Holott a törvény az ily kiegészítést nemcsak nem rendeli, de annak szelleme nyilván ellene van. Nem új gubernium föllállításáról 12 év múlva — hanem csak azon „közigazgatás”-ról van a törvényben szó, mely 48-ban létezett; s melyet már a 48-iki képviselőháznak, a felelős miniszterium kormányzói jogigényeihez kell vala idomítnia.”

„Igy állván a bécsi kormány által tervszerűleg összehozott köztűgyeink, midőn a szabadság istennője annyit legalább megengedett értünk, hogy a Királyhágon innen is a megyék helyreállításához kezdhünk — indítványom az: fejezzük ki mindenek előtt jegyzőkönyvileg, hogy meggyőztünk nem okt. 20. és dec. 21-iki patensek, az idei márczius 25-diki utasítás nem is a törvényekről lemondást föltételező ostromozás, hanem ezredéves alkotmányos szabadságunk által föltételezett megvehatóságunk alapján az 1848-iki pozsoni törvények értelmében kívánjuk helyre állítani.”

Hogy mi a más főispán ur egyénisége és jelleme iránt nagy bizalommal viseltetünk ugyan, de kinevezetése nem levén magyar felelős miniszter által a 48-beli III. d. c. cikk 3-dik pontja rendelte szerint ellenjegyezve, azt törvényesnek nem tekinthetjük. Azonban a főispán ömlga személye iránti bizalom egyfelől, a rémkormány alóli szabadulhatat természetesen ösztöne másfelől, miszerint megnyilván a börtönjait — elfoglaljuk azon tért, melyre alkotmányunk föl jogosít — indítanak bennünket,

hogy ezen törvényeink mellett tett óvás dacára megyénk visszaállítását processusát félbe ne szakítsuk.”

Szólok alapos, jogos reményét fejezte ki, hogy indítványát illetőleg 48-beli alaptörvényeink mellett ővását a tisztelt bizottmány magáéval teszi, s jegyzőkönyvbe iktatni határozza. Ellenkezre szóló igénybe veszi azt saját neve alatt jegyzőkönyvbe fölvételné.”

Zeyk Károly a gyakorlatra hivatkozván, az indítványt magát, nem pedig annak előzményeit, indokait is véleményezte jegyzőkönyvbe vezetendők. Egyszersmind hivatkozott a helyzet kényszerítésére, miszerint a törvénytelenségek tömkelegéből szigorú törvényességgel szabadulni nem lehet. Szabó Lajos nem akarja a vitát a főispán személyével kapcsolathoz hozni, mely iránt pár nap előtt megbízói és saját nevében az Isten szabad ege alatt bizalmat szavazott. De állását törvényesnek nem lehet mondani. Tud egy expedienst, a felelős magyar miniszteriumot, miszerint minden rendben történhetet volna. Az indítvány elfogadtatott. Más nap azonban a jegyzőkönyvből, nem tudjuk ssandékosan e, vagy rendkívüli feledékenység folytán, kibagyandó volt volna. De a jegyzőkönyv éppen az ilyes megnyitása pontján kölcsönös észrevételek következtében kiigazított; s az indítvány hírtelen a mint lehetett, beiratott. E szerint „Korunk” referense híradón írta, hogy az indítvány mellőzése a bizottmányi ülés napirendre tért át. Vagy a napirend áttérse gyakorlati értelmében tévedt; vagy előleges tudomása arról lehetett, hogy az indítvány a jegyzőkönyvből egyelőre ki fog hagyatni. Ily alaptörvényeinkkel meg nem egyeztetett eljárás a megjel, sem a hazai közvélemény által nem volt volna igazolható. 48-iki törvényeink melegezték nem elég: kell, hogy azokhoz minden részletben tényleg, föltétlenül ragaszkodjunk. Mely kötelesség alól sem az ilyes, sem személyes sympathiák vagy antipathiák, sem az érdekek különbfelése föl nem menthet.

A 48-diki bizottmányi ülésen sz. régeni román esperes Krisán Mihály szintén szép tödvözlő beszédet román nyelven tartott, melyben az absolutismus elleni ellen — és az alkotmányos szabadság iránti rokonszenvét a román népnek tolmácsolván, a jogegyenlőség elveinek a román nemzetre gyakorlati kiterjesztését kívánta nemzete nevében. A jogokbani megosztást az „aequalis divisio non conturbat fratres” jogi elvre fektette stb. Senki ellene nem szoltott, miniat a népfőnök elvt kifejező 48-diki törvényeinket meggyőződésből, vagy a viszonyok hatalma által önkénytelenül ragadtatva senki nyíltan megtagadni közöttünk magát hivatottnak nem érzi; és miniat 48 és 49-ben szintén nem rajtuk mult, hogy a 48 diki törvényeink által föltétlenül kiterjesztett, s örökidőkre biztosított népjogokat román testvéreinkkel együtt nem vedhettük, együtt nem élvezhettük. (Vége következik.)

**Alsó-Fejérmegye.** N. E nyed, április 25-én 1861. Alsó-Fejérmegye főispánja folyó év és hó 21-én minden zaj és innepélyes kitüntetések és elfogadások nélkül városunkba megérkezett — tán azertis történt így, hogy az azután következők annál nagyobb fény és kitüntetésben részesüljenek, h-jaj! de ez így szokott menni, hanem hogy az 25-ére hirdetett megyei értekezéstről rövid tudósítást adjak, mely a mai nap folyt és történt, nem mulathatom mai nap Szent-György napi másod napja azon szinte ezer évek, melyet a magyar törzs ez áldott földön, sajátos alkotmányos intézeteinek oltalma alatt, jó és bal szerencse közt, hol halmályban, hol egy fényugárt lövelve az európai emberiségre lelt. — És már holnap egy új millenium reggelén vagyunk, melynek napja, oh vajha megint elmondhatná minden magyar, — Istennek hála megint leltünk egy ezer évet, számban, jölleiben, dicsőségben gyarapodva, a mult 12 évi sanyaru időnél zerszerte szebbet! — A halott melyet ma eltemetünk, oly nagy, és oly keserves volt, hogy az oly elpártolt 12 év dltti külön érzelmek most csak nem azonosok, oly annyira egybekapcsolva egész életünk minden emlékeivel, hogy földülés nélkül szemlélni csak tisztátalan kebel lehetne képes. — Ő tartotta fel számunkra Európa népei közt a szabad nemzet büszke nevét; ő mentette meg annyiszor fenyegetett nemzetiségünket; ő volt apóloja sok oly eseményeknek, melyekért a magyar név becsült és kedves volt a világ előtt. Ki tagadhatná meg tőle a keserves részvétet?

Igy az elátkozott 12 éves rendszer sirja felett, ma kezdődött meg először a megyei értekezlet Alsó-Fejérmegyében, a hová számos nép csoportosult egybe magyar és román értelmi férfiakból, de az utolsókból még faluképviselek is számosan voltak, a mikor is a mlgs főispán ur hogy rövid megnyitó beszéde után előterjeszté a gyűlés célját, felkérte a tisztelt értekezleti gyűlést, hogy az átalakulásra nézt tanácskozzanak, — a mikor is b. Kemény István elő naga rövid törvényes tartalmu beszéde után az 1848-diki törvényekhez ragaszkodott, ezután Sulucz érsek ő excellenciája kívánt román nyelven egy hosszas beszédet tartani, melynek egész tartalma az ögyűlés megtartását tárgyalta. — Zeyk Károly és b. Kemény Gábor urak hatás és törvényekre alapított szónoklataikkal kívánták megczafolni — ugy tiszt. Elekes Károly fejrávári esperest ur eltemette a 12 évi rendszert; a magyarok részéről több jeles beszédek tartattak r. cath. pap Veszeli, s több mások által, ugy a románok részéről Csáklány r. által, ki legközelebb nyilatkozott a románok részéről, — de a dolgok úgy állanak hogy mindenképp békés úton kiegyenlítés fog történni, mivel ma este Sulucz érsek ő excejánál a románok értekezletet fognak tartani, — a holnap értekezlet fog dönteni.

r. 1.

**Marossszék,** április 25-én, 1861. — A mai napon tartott bizottmányi ülésünkben legelőbb is szönyegre került, egy Orosz János és Hosszu László által a román nemzet nevében beadott kérelem, melyben a román nemzetiség törvényes egyformaságát, a hivataloknak a román nemzet aránylagosítása szerinti kiosztását és a román nyelvnek mind a politikai mind a juridikai ügyekben a magyarral egyforma törvényességét kéri. A bizottmány igen méltányosan kívánta tárgyalni e kérelmet, s ámbár azt el nem ismárhette, hogy

egy pár egyén egy nemzet nevében irbasson és kérhessen, mindazonáltal azt vissza nem utasította. A mi a kérés lényegét illeti, arra nézve a bizottmány nem érezheti magát jogosítottnak törvényeink ellenében valamit határozhatni. A törvény tisztán mondja, hogy velünk magyarokkal mindenbe egyenjogúak, de éppen nem zárja ki az aránylagosságot és szabad választás szerént lehet bár mi nálunk a román ugy éppen mint a magyar — minthogy többféle hivatalba bé is mentek; de ha valamely hivatalra nem alkalmas, csak azért, hogy román, ugybisszük még a nemzetiségének se sokat használja, ha elfoglalná. A nyelvre nézve pedig meghatározott, hogy akármely kérést sat. beadhassanak és viszont azon a nyelven fog válasz adni és a szék egy translatort is fog cenzult tartani.

Ezután a gyűlés eloszlott és délután 4 órakor tovább folytatott, mikor a szavazatszedő-bizottmány munkálatait beadva, a megválasztott hivatalnokaink nagy éljenések közt alkotmányos törvényeinkre és azoknak értelmébeni működésre feleketettek. Királybírákká elválasztattak Nagy Samu, Filep Albert és Dózsa Dani atyánkfiai, kik közül Dózsa D. nem levén jelen csak a más kettő eskettetett fel. Pénztárnoki állomásra legtöbb szavazatot kaptak Antal Imre és Bereczki László, kik közül az első szerénységéből is, s öregségét is okul adva, lemondott. Bereczki László viszont elveitől soha de soha eltérni nem akarván, s nem is tudván, miniat jelenleg ezen hivatal elvei megsértése nélkül el nem vállalhatná, a roppant kérések dacára is visszalépett; az ezután legtöbb szavazatot nyert Cserei Mihály, hasonlólag visszalépven, ezen állomás új választásig őrseknek nyilvánított. Főjegyzővé Kovács Péter választott el, s helyét el is foglalta; aljegyzők Száva Farkas, Zajzon János és Balla László választottak, az utolsó viszont lemondott.

Derekszék-bírák választottak: Cserei Mihály, Gálfalvi Zsigmond, Vályi Károly, Sándor János, Deák Ferenc, Nagy János, Ilyés István, id. Jenei József, Kovács János, Józsa Farkas, Józsa József, Filep Antal, kik közül id. Jenei József és Cserei Mihály lemondván, helyök őrsek maradt. Düllök lettek: Gegő Károly, Hajdu Mózes, Bereczki Károly, Szekeres László, Szalai Farkas, Balla József, Gál Zsigmond, Zilahi Károly. Adótörök, vagy is eskütték: Rosnyai János, Székely Ádám, Gál István, Mihály Sándor, Nagy Lajos, Zilahi Samu, Szeutiványi József, Sánta Károly. Alsők bírák: Eperjesi Mihály, Balla István, Kis Ferenc, Vajda Lajos, Magyar Ferenc, Bati Gábor, Zilahi Lajos, Vladutz József, Benkő Ferenc, Erdős Ferenc, Pataki István, György Zsigmond. Magyar Ferenc, Balla István és György Zsigmond lemondván, helyök ezuttal őrsek maradt. Igatörök: Dézsi Károly és Ilyés Károly. Leváltörök: Benkő Károly. Tisztí ügyész: Szegedi Sámuel, 2-od ügyész Kovács Sámuel. Mémörök: Székely János. Főörvos: Békési János, tiszteletbeli: Knöfler Vilmos. Alörvosok: Vajna János, Kathonay István. Havas föföltgyelő: Bereczki Sándor.

Ezek mindnyájan helyeiket elfoglalván, az ideiglenes főkirálybíró ur minden székkünkben levő hivatalok átvételére bizottmányokat nevezett ki, kik is az illelök elnökkel értekezve, az illetékes leveleket sat. azonnal átvették; ezzel a gyűlés délután 6 órakor eloszlott.

Április 26-kán Marossszék bizottmánya ülését tovább folytatván, indítványba hozott, hogy a már megválasztott és feleketett tisztviselőink számára, törvényeink szemelölt tartása mellett egy utasítás dolgoztassék ki, mely a jelen zavaros állásban a törvények mellett, még mintegy specialis útmutatóul szolgáljon. Ezen indítvány elfogadtatván egy bizottmány nevezetett ki ezen utasítás elkészítésére és annak idejében a választmány eliebe való terjesztésre. Ezután székkünk havassai törvényes átvételére viszont egy bizottmány nevezetett ki.

Ezután a mult ülés határozata következtében az ország n.méltóságú felsőházához és tks képviselőházához felküldetni határozott felirat olvastatott fel, melyben a szék fájdalmát fejezi ki, hogy törvényeink ellenére az országgyűlésre még meg nem hivatunk, ezt eszközölni hazafi tisztelettel kérjük e tisztelt házakat, annyival inkább, mert képviselőink nélkül a nagyon tisztelt országgyűlést kiegészítennek nem tekinthetjük. Ez általános lelkesedéssel elfogadtatott, s felküldetni s egyszersmind a testvér megyéknek, muzeumnak sat. megküldetni határozatott.

Gróf Rédei István indítványozza, hogy a büntetés ezután ne az illető tisztviselőnek, hanem a köz kassába adódjék. Ez is általános elfogadtatott. Ezután indítvány tette, hogy a város e vidéki lakosságot törvénytelen és a szegény népnek már elviselhetlenné vált váomok által szerezolja és mostanság különböző borzasztó neimeit találta fel a vámszedés, ennél fogva az illető tisztségünk találya módját ezen törvénytelen huzavonáknak mielebb végett vethetni! Határozott, hogy a tanács maga is törvénytelen levén annak ilyes tettei is annak tekinthetők; mihelyt a városi tanács is a lehető alkotmányos lábra állhat, tisztségünk a nyilvánosság controlleriája mellett kötelességének fogja ismerni ezen visszaélések megszüntetését eszközölni.

Es ezek után indítványoztatott, hogy miniat egy a hírlapokban kiadott és hivatalosan vissza se vett, az egész nemzetet mélyen sértő piszkos nyilatkozata jelent meg tábornok Benedek urnak, ezen sérelmet a bizottmány testületileg utasítsa vissza. Határozatba ment: bizottmányunk Benedek tábornok ur nemzetünknek s annak minden osztályaira tett sértő piszkos kifejezéseit magára a szerzőre visszaszantítja. Ezzel a gyűlés eloszlott.

**Hunyadmegye.** Az előlegesen tartott értekezletek nyomán Hunyadmegye ma tartván meg Déván bizottmányi gyűlését, a bizottmány kiegészítetett akép, hogy a magyarok közül 80, a románok közül szintén 80 lett a bizottmányba beszámítva, a tagok névsora fölolvastása után a főispán ő méltóságú alkotmányos szellemben az esküt letette, ez uttal egy választmány nevezetett ki, a mely a holnap tartandó bizottmányi gyűlés eliebe terjeszti a tisztség névsorát valamint az ezeknek adandó fizetések feletti projectumát; ma déli ebédre a bizottmány a főispán asztalához meg van hívva; a gyűlés a legszebb renddel szétoszlott. Várhelyi Lajos.



**Háromszék.** Arkos apr. 22. 1861. Főkirálybírák, mlgs gr. Kálnoki Dénes ur, haza érkezvén a kolozsvári főispáni értekezletől, azonnal az egész megyére több apró részre felosztott, egyszerű működendő bizományokat nevezet ki, kik helységenként a községi előjárókat újra választásák. Többnyire a nép megmaradt közelebről választott előjáróságával, alább huzva a leszállott rendszer alatt felemlve volt fizetéseiket; a változtatást inkább csak ott tette, hol a járáshivatalok behálózó, sőt parancshangu ajánlatából kellett községi jegyzőket elfogadni az ez előtt néhány évvel kitűdja? minő természetű hivatali organizáció által a cs. kir. hivatalnokságból kimaradtakból; — őket a nép megszánta vala nem akaratjából, hogy kenyér nélkül ne maradjanak. Nevezetesen a tisztelt fő kir. bíró ur f. hó 14-ről bocsátott ki egy körlevelet, melynek három cikkje röviden ezt tartalmazta:

„Hogy a megye közönsége mentől előbb létesülhessen, és alkotmányos átalakulása foganatba vethetessék, f. hó 24-kén S. Sz. Györgyön a reformátusok egyházában dél előtti 10 órakor közgyűlés fog tartatni; melyre ezenel a Primo-rok, Primoiusok és Pixidariusok személyenként, a volt zsellérek követeik által kötelesek megjelenni.”

„23-án dél előtti 10 órakor értekezleti gyűlés leend, melyre a megye minden buzgó tagjai meghívataknak.”

„Egyszersmind tudtára adatik a megye községenek, hogy S. Sz. Györgyre f. hó 22-én a délutáni órákban fogok megjelenni.”

Ezen felhívás mozgásba hozta az egészet, ujjongó örömmel ragadta a nép az alkotmányos élet megyei ajtajának innepélyes tüntetése általi kinyitását. Legelőször megkésztették, és felszenteltették 21-én 9 számu szép nagy lobogók, melyek közül egyet b. Sz. Kereszti Zsigmond gr. Haller Anna ur asszony kijelölten a lovas bandérium részére, t. Gál Károlyné Kovács Lidia, S. Sz. György tiszta honérel-mű legbuzgóbb hűlgye, mást a keresk. farsulat részére, Kovács Emília és Körösi Laura kisasszonyok mást a gymnasiális tanulók részére ajándékoztak; a többiek vagy a czehek kezére adták, vagy középületekre felhízték.

A lovas banderium a mlgs fő kir. bíró ur elindulásával Miklósvárról mai napon két osztályban működött: a Miklósvár környéki elkísérte, a csatlakozott miklósvárszéki, barczai sőt brassai több tisztelő fogatokkal együtt, Előpaták mellett Benedek mezéjéig: a háromszéki, hasonlólag díszes fogatok csatlakozása mellett, melyekben több apró lobogók valának kitűzve, némelyek kezében nemzeti színű buzogány-minták, ott átvén a kíséretet, S. Sz. György hozta csendes szép renddel a nap hőst, egy elő- és egy utócsapatban, ezt b. Sz. Kereszti Zsigmond, amaz gr. Kálnoki Imre urak vezényelvén, az egész csapatot azonban b. Sz. Kereszti ur. Többen voltak közöttük kik mellénybe, és királyhagontúli mintájú betyáros gatyába öltözködöttek, mi is a többi között elszórtan igen jól vette ki magát.

Hány helyen lón az innepelt ur megállt, és szónoklalt, vagy rövid felszólalással idézve, tán senki se számolta meg; töredékben ennyit: Hídvégnél mlgs Béli Albert ur, Előpatáknál mlgs gr. Kálnoki Pál ur, a város melletti díszkapunál a város részéről tiszteltetett; megtovább a székházig csaknem minden nyomon, és benn a székházban, melybe beszállott, minden rendű illeők, egy uhlaner tisztek, és eddig volt járáshivatalnokok által. Mind ez alatt a mozsarak sokszor megújított durrogó fűdlővései, és több rendbeli zenészek hangjai a nép legörvendezőbb ujjongásaival vegyültek; több ezerekre menő hullámozván, szózatot énekelvén, és elragadtatással élvezvén az alkotmányos élet első innepélyét. A korszak megnyilvánásának napja ez, mely derüljön évezredreig!

Egyetlenegy nyilatkozatát a fő kir. bíró urnak a román papság tisztelő karához megemlítem: „Különösen van egy szóm, ugymond, önközhöz; ne tévesztéské szeméik elől, hogy a legtöbb bűjtogatás a román népnél foly; ne adjanak ennek helyet; nyugtassák meg azon népet a magyar nép jó akaratát, és testvérségi szeretete felől!”

Ezen napon tartott egy előgyűlés a honvédségélyezési egyet alakítása iránt.

A mi holnap az értekezleti, s holnapután a közgyűlésen folyand, arról maga idejében vagy én, vagy más.

## KÜLÖNFÉLÉK.

A nemzeti gyűlés elnökei tiszteletére rendezett 160 területet felhaladó közlakomán a „M. O.” közlése szerint—többek közt—Kemény Zs. ivott a nemzetségek ki-elégítésére; Teleky L. a magyar menekülteknek nem amnesztiával, hanem diadalmenettel leendő mielőbbi visszatérésért emelt poharat, éltette az összes emigratort, s főleg fejét, a magyar név dicőséges képviselőjét Kossuthot; mely felkösztöntéshez jelen volt angol tudósító Payne szívélyes éljen Kossuthal csatlakozott.

Mai számunk mellett küldjük szét dr. Szombathelyi fűrdő jelentését. Az általa beállított Diána-fűrdő annyi gondnal, izléssel és kényelemmel van ellátva, hogy a Kolozsvár egyik érdekességei közé tartozik, s úgy tisztasági mint egészségi szempontból egyaránt szükséges, s annál érdekesebb mert meleg és hideg fűrdők mellett, zuhany és gőzfűrdővel is el van látva.

Zarand vármegyéből írják nekünk: A századok óta nagy gondosság, s költséges pásztortartás által megörözt Nagy-halmágyi őserdők, mértőföldre terjedő szép szálás sorait szinte mondhatni mindenütt egyaránt a gonosz kezek által tett tűzek lángjai borítják, még az idegen utasnak is szívét e látványok borzadása fogja el. A nagyfűst mértőföldre borítja el a láthatárt, s a tűzek irtóztató széles volalai, a napsugarak elnyomó fénye mind inkább csak éjjel láthatók, ekkor egy tűnik fel mint megannyi tűz akna kitörése, mely milliárd szikrába bányja ki dühének mérgét. Mindenem tul vagyunk, tul már ez őrs vagyunk őriztethetésén: nincs kinek panaszkodni. A cs. kir. beamterek szavára már nem sokat hallgat a nép, a vármegyei tisztek pedig, még minekelőtte hivatások tisztét átvették volna, a méltóságos királyi bizottság által megszüntették. És most a sen-

kitől függni nem akaró föld népe miatt félni lehet hogy mikorra a megye újra szervezve lesz, nem leend vagyon, melynek biztossága véde legyen.

Marosszéki koronaki lelkész Viski István, a „Boland Miska” című éleztáblában valamivel bántalmaztatva lévén (nem tudjuk mivel, minthogy az említett lap nem jár szerkesztőségünkbe), a koronaki egyház tagjai között 25 egyén aláírásával egy nyilatkozat küldött be hozzánk, melyben Viski ur irányában, a ki 35 év óta Koronka helységben vallásos hivatalát mindenkitől becsültetve folytatta, s ki mint jámbor szelid egyéniség soha senkinek ártani nem szokott—az említett éleztáblában elkövetett gunysértés sajnálatosnak nyilváníttatik.

Mint a „Parlam. Corresp.” írja, Bécsben ismét miniszterválság van. Rechberg, Schmerling, Plener és Wickenburg urak visszalépése körülbelül már tény is volna. Okál a magyar kérdést emlegetik, melynek a dualismus értelmebeni eldöntése iránt a magyar kormányférfiak sikernek látszó lépéseket tettek. Vay és Apponyi a napokban egymástán voltak kihalgatva Ferenc Józsefőél. A „Parl. Corresp.” a válság okai közt említi a „Wanderer”-ben megjelent magyar programot is, melyre nézve a „P. L.” föl van hiva kijelenteni, hogy annak készítésében sem Eötvösnek, sem Deáknak semmi része nincsen. A „Tagesbote aus Böhme” egyedül Plener kilépését emlegeti, ki az általa kidolgozott költségvetés egységét és összhatlanságát oly makacsul védi, hogy e miatt a miniszteriumbeli magyar párttal össztűzközése kikerülhetlen.

A birod. tanácsban Plener által előterjesztendő 1862-ki (béke-) költségvetés 54 millió forintnyi hiányt mutat fel. Ehez járul még 14 millió deficit 1861-ről, úgy, hogy a bankkredít nem számítva, 68 millió forint rendkívüli jövedelemre van szükség. Ezt Plener ur 20 millió vasúti szelvényadó által, aztán a jövedelmi és földadó fel-emelésével akarja kipótolni. A katonai költségvetés megapasztsa végett, mely jövőre 130 millió frot tesz, Plener, porosz módra, országvédelmszert kíván képeztetni és az egész birodalom kezébe fegyvert adni.

Jókai Schuselkához írt, s az Üstökösben megjelent versét a „N. N.” hozza sikerült német fordításban.

A Széchenyi-emléknyűny részére már megkezdődött az emlékek beküldése. A bejegyzettek száma már 60-ra megy, kiknek sorát Fáy András köztisztelőben álló veterán írónk nyitotta meg próza szerkeztű becses sorokkal; öt követték Pest, Szeged, Arad és Szathmárból több. Érkeztek himzemények, versek, részvétel-levélek. Az egybeállítás a pest m. n. muzeum könyvtárában fog történni.

Palóczy László, az alsó-tábla tisztes korelnöke ápril. 27-én meghalt. A képviselőház elhatározta magát 3 napra elnapolni s hat hét gyászt viselni, a temetési költségeket a gyászoló ház fogja bordini.

A dalmát tartományi gyűlés április 18-diki ülésében a Zágrábbá küldendő követek s a Horvátországhoz csatlakozásról folyván a tárgyalás: a követek közül 13 nem szavazott, 29 pedig (mely a többség) nyíltan a csatlakozás és követküldés ellen nyilatkozott.

Zemplénmegye 16, Nagykörös városa 2 ifjat küld önképzés végett az országgyűlésre.

A Kossuthféle bankjegypör vége felé közeledik, nem sokára kimondják az ítélet. A felperes ügyvéde azon állítására, hogy az ausztriai császár diplomatikailag magyar királynak el van ismerve: Kossuth ügyvéde így nyilatkozik: Hiába állítják ezt, met ha fölperes angol törvényszék előtt fennakarja tartani álltölages alkotmányos jogát, neki is mint bárki másnak ki kell mutatnia jogcímzeit, s csak ha ez megtörtént, csak akkor foglalkozhatik aztán a törvényszék azon kérdéssel, tegye-e Angolország a császárért rendőri szolgáltatásokat vagy nem. — Ha a pör a fölperes javára dölne el, ez esetre a fölperes ügyvéde kinyilatkoztatta, hogy a kérdéses 340 námsa bankjegy megsemmisítését felperes maga költségén ezközlendi.

Balogh Melanie költőnőnk, kitől több gyöngéd ézelemmel írt vers jelenik meg, f. hó 22-én elhunyt.

Schuselkát nem választották be a birodalmi tanácsba, hanem ott van megválasztva helyette Schindler, ki programjában — mint a „M. O.” emlékeztette hozzá — azzal állt volt elő, hogy a magyarokat szükség esetén tüzes karddal kell a szabadság édenébe (t. i. a birodalmi tanácsba) kergetni; ott van Kuranda a „O. D. P.” gesamtmonarchicus érzelmi kedves szerkesztője, a ki egyetlen zsidó birod. tanácsos a német tartományokból.

Haas M. szathmári püspök, ki megmacskazeneltette, püspöki tiszteről, a „P. L.” szerint, leköszön.

A horvát országgyűlés elhatározta, hogy Ferdinánd király leköszönését külön oklevélben kívánja, minthogy a magyar országgyűléssel szemben a horvát gyűlés éppen oly souverain.

Alólt a színház számára zenekart kívánván szerezni, fölcsölítom azon t. zenés urakat, kik alóltírhoz egy vagy több évre szerződni óhajtnának, miszerint velem értekezendők a színház-íródjában hamarabb megjelenni sziveskedjenek. Kolozsvárt, április 29-én 1861. Follinus János, a kolozsvári nemzeti színház igazgatója.

**Nyíltér.** Tisztelt szerkesztő ur! E hó 6-án a „Kolozsvári Közlöny” 54-ik számában, Zombori ur által, ki Kereszturon ház tanító, az tétetik nyilvánossá, hogy én február hó 25-én, az itten Kereszturon tartott országos vásár alkalmával a Garibaldi életrajzát egy könyvkereskedőtől, valamint egy más egyéntől, ki az megvásárolta, a csendőrk által elvételtem; — még ehez hozzá teszi az író azt is, hogy én szolgálatom alatt, a népi irányában már ezelőtt több ízben ellenséges indulattal viseltetem. — Ez utóbbi pontra nézve, hogy én mily alkalommal viseltetem ellenséges indulattal a nép iránt, semmi adatot nem tudott felhozni. — Hogy Garibaldi életrajzát én véttem volna el, az merő kóhólmány, mert én azt már azedőtt, s hihető jobb forrásból rég olvastam és ösmertem.

Az igaz, hogy a csendőri szakaszvezető éppen akkor tartóztatta le az érintett iratot, a midőn én a könyvkereskedő mellett elsétáltam — s talán éppen ezen véletlen jelenlétem aka alkalmat, nevem be piszkolására. — Sajnos, s va-

lóban vétkes dolog valakit a nélkül, hogy a tény állásáról meglesse győződve, vádolni. — Ha becsületszavam, mely legdrágább kincsem, e részben hiteltre nem találva, azon esetben hivatkozom az illető csendőri-vezetőre, a ki a confisatiót végrehajtotta, s a kivel még az napon nem is beszéltem. — En hivatásomat igen jól ismerem s azontul én nem is léptem, s e részben mind az Udvarhelyi hol én 10 évig mint hivatalnok laktam, mind pedig a Keresztur járásbeli lakossággal bátran szembe merek nézni. — Szükségesnek látom Zombori urral még azt is tudatni, hogy én, miután 15 év óta egy bennszülött birtokos polgárnót nőlvettem, azóta itt mint erdélyi polgár lakom, s mint ilyen, állam-hivatalnok csak később lettem, — nem ösmérem magamat úgy mint vándort, hanem mint Erdélyi honpolgárt, — s ugyhiszem, hogy ezt sem a ciklirő ur, sem pedig bár ki más el nem vitázdja tőlem. — Végül intem Zombori urat: sziveskedjék magát eféle alaptalan rágalmakról viszatartóztatni, s nyílt megtámadást csak akkor tenni, miután az eseményről tiszta tudomást szerzett magának, s egy igazságos és őszinte embert characterében esztelenül a világ előtt ne rágalmazzon.

Rein pénztárnok.

## POLITIKAI HIREK.

Turin, apr. 24. Garibaldi, Cialdini s Cavourral összejött, s mindkettővel kibékült. Garibaldi a Pallavicini-villába utazott.

A Movementonak írják a mantuai határokról: Az osztrák hadi készülődések nagyban folynak; Tyrol és Venczele közt 250,000 ember áll. Ferrara felől naponként megy a sok szállítmány. Mantuából 12,000 föltölt bombát vittek négy hajóval a Pón Santa Mariába, hol elsáncolt táborn készítenek. Peschierában, Mantuában, Veronában és Legnanóban vont-esővű ágyukat raktak. A modenai csapatokat Udinebe tették. A Lombardo szerint Hudson, turini angol követ siettetti az önkénytesek szerelését, hogy a hatályos védelemre mielőbb teljesen kész legyen Olaszország. Anglia azt hiszi, hogy Ausztia támadása nem soká késik.

A „Moniteur” orosz-barát ciklket úgy magyaráz, hogy Franciaország bizonyos a czár által a lengyeleknek adandó engedményekben, midőn aztán a keleti kérdésre nézve mindkét hatalom karöltve járhat. De a varsói eset miatt az orosz-lengyel barátság megszakadásától féltek, ez látszik a „Pays” ápril 23-ki ciklkeiből is, mely így szól: „Nyilvánvaló, hogy ha Lengyelországban forradalmi mozgalmak esnének, Orosz-, Poroszország és Ausztia okot látnának egy közös érdeklében kitűdő szövetségre és így Franciaország ellen oly coalitio létesítésére, melyet a francia kormány mérséklete és ildoma megfűsített. Annak következtése aztán viszont angol-francia szövetség, vagy még rosszabb lenne. Mi sokat tartunk az angol szövetségre, de úgy, hogy szabad elhatározás, ne pedig kényszerű helyzet eredménye legyen.

Az angol alsóház ápril 25-dikei ülésében Russell l. azt mondja, hogy Ausztia ugyan 6000 főnyi modeni hadakat tart ki, de azért igéri, hogy nem fog meg támadólag föllépni.

Varsóban még minden a régi. A gyászjegyek viselése szignruan tiltva. Egyedül az angol konzul mer a kenti hűnőért gyászt viselni, de írásbeli engedmény mellett. A katonaság és hivatalnokok közt igen sokan beadták lemondásukat, különösen a tisztek oly nagyszámmal jelentkeztek, hogy a további lemondások meggátolásra Szibériával kelle fenyegetőznie a kormányoknak. Mindezt a „Kolokol” című orosz lapnak tulajdonítják, mely Hertenzen szerkesztése alatt, ki a londoni forradalmi komité tagja, Londonban jelenik meg. E lapot ezenekint csempészik be titkon Lengyel- és Oroszországba. Oroszországban meg vannak győződve arról, hogy Lengyelországtól, ha a zavarok lecsendesülnek, nem vonják vissza a tett engedményeket, minthogy már a lengyelországi főbb hivatalok új egyéniségekkel betöltése arra mutat, hogy a reformok utjáról az orosz kormány már nem tér le.

A lengyel határszéleiről sürgönyözik, hogy hétfőn, a czár születése napján, nagy tüntetést várnak. Kiflányok keringnek, felszólítók a hazafiakat, hogy az nap ne jelenjenek meg az utcákon, a boltokat zárják be s ne világítsanak. A „M. Post” párisi levelezője szerint a Varsóban alkalmazott szigorú intézkedések a berlini udvar tanácsainak tulajdonítandók.

Legújabb távirat szerint 57 tábornokot nyugdíjaztak s a szolgálatból elbocsátották.

Ausztriának Herczegovinába lehető beavatkozásáról ismét sokat beszélnek a lapok, minthogy Szerbia a Törökország szláv tartományában levő mozgalmat felbáznál készül arra, hogy saját céljait mozdítsa elő, melyek oda irányulnak, hogy a fejedelemség tökéletesen független legyen. Mihály fejedelem egy skupesinát szándékoznak egybehívni, hogy ez által elhatároztassa az eddigi alaptörvény megsemmisítését, valamint a törököknek végképeni eltávolítását a fejedelemségből. Hogy az ily végzés aztán okvetlenül összeftűközést vonand maga után, kétséget sem szenved.

Luka Vukalovics, a hercegovinai fölkelők főnöke kijelentette, a vele alkudozni akaró török küldöttségnek: „hogy az egyetértés mindaddig lehetetlen, míg törökök vannak Hercegovinában és Bosniában, s ő megesküdt arra, hogy e két tartományt négy hét alatt fölzbabadi-tandja.” A hatalmak mostari és skntarii consulai utasítást kaptak Sztambulból, hogy az előbbie a fölkelőknél az utóbbiak pedig Miklós hercegnél minden befolyásukat arra fordítsák, hogy Niksiesnél valami katasztrófa ne történjék, fegyverszünetet vagy utolsó esetben capitulatiót hozzanak létre, a feketehegyiek visszatérését eszközöljék s a rajukat egy becsületes, végrehajtható pacificatióknak nyerjék meg. Azonban a pacificatio műve nehezen lesz végrehajtható, nem egy könnyű lesz a fölkelő rajahk kezéből kivenni a fegyvert. Ugy halljuk, hogy a feketehegyiek 10,000 darab szuronyos fegyvert kaptak s katonailag szervezik magukat.



**Újabb.** — A „Morn. Post“ párisi levelezője Bécsből azon hiteles kútfőből vett tudósítást közli, miszerint Ausztria az ő veszélyes katonai rendszerével felhagyand. Ez oly örömteljes hír — ugymond — a melyet kétségbe fognak hozni, de az igen is jó forrásból ered. Csak néhány napja mondá a Császár egy reactionarius miniszternek: „En trónra léptem óta mind az ön tanácsára hallgattam, s mi lett a következtetés? — Sem a nép lojalitása sem a birodalom pénzügyei nem fordult jobbra; mostantól fogva más tanácsokat fogok követni.“ — Nem kétkem, hogy a Bécsben levő külföldi követek a Császárnak politikai inspirációiban történt e változás fölül illető kormányukat értesítették, azonban a dolog oly fontos, hogy megérdemli a közudatára juttatást.

— A „Pays“ ellentmond a római francia foglaló-sereg kivonulási hírének s határozottan azt állítja, hogy a status quo jövőre is megmarad.

— Pétervárról ma érkezett sürgöny jelenti, hogy Gortsakoff Dimitrievits Péter hg birodalmi tanácsos és egykori gyalogsági tbk, az orosz külügyérnek Sándornak és a varsói kormányzóknak Mihály-nak fivére egy évre szabadsággal elbocsátott. 57

tábornok nyugdíjaztatott. — Oroszország 50,000 embert összpontosít a Pruthnál. Ez hadi lábon áll, készen minden esetre a törökországi forrongásokkal szemben. Ausztria hason intézkedéseket tesz.

— Párisból sürgönyözik, hogy a mai „Patrie“ jelentése szerint a törökök a montenegróiakat megverték, s elsáncolt állásukat tőlük elfoglalták.

— A „P. Napló“ írja, hogy az orosz császár diplomatikai futára, Alexius Constantin, Orsovánál, a mint az osztrák birodalom határát átlépte volna — elfogott.

— A Nápolyban megjelenő „Independente“ ápr. 18-dik száma írja: „

„Mintegy 300 magyar érkezett ide Galaczból a magyar legióhoz. Egy konstantinápolyi gyógyszerész, a ki született magyar, saját erszényéből fizette utiköltségeiket, a mi nem ment kevesebbre mint 43,000 frankra. Ha egy magán egyén ily áldozatot tesz, gondolható, mit lehet várni a nemzettől!“

**Legújabb.**

Országgyűlés ápril 27-én. Ghiczi K. elnök szomorúan jelenti Magyarországnak legnagyobb polgárai egyikének, Palóczy Lászlónak, e nap előtti éjjelén történt halálát, mire Kubinyi F. indítványozza

1) hogy a ház 3 napig szüntesse meg üléseit. 2) hat hétig viseljen gyászt, s a ház méltóságához illendően adassék meg a végtisztelet. 3) az erre szükséges költséget a ház hozdossa. Hunfalvi Pál osztja az indítvány 2 és 3-ik részét, de az elsőre nézve azt hiszi, hogy Palóczy emléke leginkább azzal lesz megtisztelve, ha e tiszteletet munkálkodásunkban fejezzük ki (nagy zaj). Ráday G. kifejezi, hogy e nyilatkozat keservesen hat rá, pártolja Kubinyi indítványát. B. Eötvös egy meleg beszédben fejezi ki, hogy a ház üdvösebbet nem tehet, mint midőn háttartalan tiszteletét jelenti ki a polgári erény iránt. Elfogadtatott Kubinyi indítványa. Tisza K. indítványozza, hogy a főrendek is szólíttassanak fel a nagy halott gyásznapjához járulásra. Elfogadtatott, s az innépely elrendezésére bizottmány lőn kinevezve.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

Bécsi börze, apr. 26.

5% metalliques 65. 30. — Nemzeti kölesön 76. 40. — Magyarországi urb. p. 66. 50. — Erdélyi 62. 00. — Bánsági, horvát, szlav. 65. 40. — Cs. arany 7. 00. — Ezüst 147. 25.

## H I R D E T É S E K.

### NEM HIVATALOS.

(128)

(2-6)

### Figyelemre méltó építéseknek és építettő uraknak.

Alólírtnak szerencséje van a t. építettő uraknak és építéseknek jelenteni, hogy kereskedésében minden, az építéshez megkívántató szükségletek u. m. **ablak- és ajtó-sarkok, tolózárak, bevésett és fölverő zárak, réz, vas, üveg ajtó-nyomók, szóval minden ajtó és ablak-főlszerelő eszközök,** a legnagyobb mennyiségben és különböző választékban — **jutányos áron** — kaphatók.

**CSAPÓ SÁNDOR.**

(122)

(5-6)

### H i r d e t m é n y.

Alólírt tisztelettel jelenti a nagyérdemű közönségnek, hogy a tavaszi évszakra nézve raktárában nagy választékban a legfinomabb kelmékből s többféle formákban készült **női menték** találtatnak, a legjutányosabb árakban; hogy pedig a mostani szűk pénz viszonyok között is segítve legyen, tehát úgy készítette, hogy a téli évszakra meg lehessen prémeztetni, s bérletetni, s ez által el lesz érve, azon nagyszerű cél, hogy egyszerre nem kellek oly nagy összeget kiadni, mint a mennyit egy téli mente igényel.

Egy uttal azt is kívánja tudatni, hogy nyaralás végett az idén is elvállal mindennemű szöcs készítményeket.

Kolozsvárt, április 8-án, 1861.

**Prohászky János,**  
szöcsmester.

**Raktára van a nagy-piaczon.**

(124)

(3-3)

### Eladó szénafű.

A kolozsvári határon, Elővölgy innesső oldala első részében, egy darab, 9 hold és 907 □ öl területű, szénafű (kaszáló) eladó.

Értekezhetni iránta b. hidutezában 282 számú háznál, a tulajdonos megbizottjával.

(129)

(2-3)

### Gyári lak változtatás.

Alólírtnak, mint a **Vidats István** ezen sz. kir. Kolozsvár városában létező **fiók-műgépgyára** vezetőjének, van szerencséje tudomására adni a n. érdemű vidéki és ezen városon lakó t. cz. közönségnek, hogy folyó 1861-dik évi ápril 21-től, tehát szentgyörgy naptól kezdve, a kétviz között létező gyári helyiséget, állandóul, külső monostorutczában ácsapallér Losonczy ur házához, **39. sz.** alatt, teszi át, hol mindenféle gépek készen találhatók vagy megrendelhetők.

**Baris József,** fiók-gyár-vezető.

### STEIN JÁNOS

könyvtárusnál Kolozsvárt kapható:

1844-dik évi

### ORSZÁGGYÜLÉSI TÖRVÉNCZIKKÉK

Hiteles kiadás. Ára 80 ujkr.

183<sup>2</sup>/<sub>6</sub>-diki országgyűlésen alkotott

### törvényczikkelyek.

Ára 2 ujforint.

### Magyarország alaptörvényei

közjogi fejtegetésekkel és fölvilágosításokkal

Írta egy Jurista. Ára 1 frt.

### E L E M E N T A

juris prudentiae hungaricae

per Alæxium Kövy; ára 3 forint.

### Magyarországi törvényczikkek

1847—1848. Második kiadás. Pozsony. Ára 50 kr.

### Erdélyhoni jogtudomány.

Írta **DÓZSA ELEK,** jogtudor.

Első könyv: **Erdélyhoni közjogtan.** Második könyv: **Magyar magánjogtan.** Harmadik könyv: **Magyar pertan.**

A három kötet ára 6 frt o. é.

Vidéki megrendelések azonnal a legpontosabban teljesítettnek.

### Erdélyi diéták végzéseinek

nyomdokai és a **Compilata Constitutio** után kelt articulusok kivonata. Egybeszedte G. L. 3 kötet. Ára 3 frt.

Erdélyország nagyfejedelemségének

### újabb országgyűlési végzései

(Articuli novellares diaetales)

1744—1811

magyarosította s egy vezetékekkel s némely külön jegyzetekkel világosította dálnoki **Incze József.** Ára 2 frt 50 kr., köve 3 frt.

### BENTHAM JEREMIÁS MUNKÁI.

I-ső kötet. **Törvényhozási elvek.** Polgári törvénykönyv elvei.

II-dik kötet. **Büntető törvénykönyv elvei.**

Franciaiból **RÉCSI ÉMIL.** Ára 3 frt 60 kr.

### Albumok

különböző alakban és nagyságban

**photografiai kis képekhez**

3 forinttól 12 forintig.